

VANDFORVALTER

Indlæg VASP, VandløbsGIS og VASP-GPS,
Brugermøde den 7. november 2013

Irene Wiborg

Dette projekt medfinansieres af "Grønt Udviklings- og Demonstrations
Program, GUDP under Fødevareministeriet".

Indhold

- Ideen bag netværket
- Hjælp fra uventet kant? Hvorfor...
- Løsninger i samspil – virkemidlerne er mangeartede (smørrebrødssedlen)
- Forretningsplanen for landmanden
- Samspil til 2. generations vandplaner

www.vandforvalter.dk

Ideen bag netværket

”Netværket vil afdække mulighederne for, om landmanden med sin viden om afvandingsforhold og ved at stille jorder til rådighed for kontrollerede oversvømmelser og vandophobning kan få et nyt forretningsområde”

Ideen bag netværket

**Våde marker skal redde byer fra
oversvømmelser (Holstebro Dagblad)**

**Landmænd skal forvalte vandet
(DR P1 radioavisen)**

**Landbrugsjord skal afhjælpe oversvømmelser i
byerne (DR P4 Midt & Vest)**

**Landmænd skal i fremtiden hjælpe
byerne med at undgå oversvømmelser
(Radio Sydhavsøerne)**

**Landmænd kan forhindre oversvømmelser
(Pressemeddelse på bl.a. VFL's hjemmeside)**

[TV2 nyhederne](#)

Hjælp fra uventet kant – hvorfor nu det?

- Fordi vi tror på, at vi kan finde bedre løsninger ved at spille sammen
- Planer vil blive gennemført mere succesfuldt:
 - Giver større ejerskab til målene, flere der bidrager med løsninger, færre klager, mindre træghed...
- .. og ofte win-win løsninger til fælles gavn

Løsninger i samspil – virkemidlerne mangeartede (smørrebrødssedlen)

Løsningsmulighed			Virkemåde	Sideeffekter	1.3. Tiltag på og under dyrkningsfladen		
1.1. Opmagasinerings af vand i vådområder og andre steder i det åbne land	Vådområder kan tænkes ind som virkemiddel ift. klimatilpasning samtidig med at det har en række potentielle synergieffekter ift. næringsstofreduktion, natur/biodiversitet og rekreation. Der findes en række afarter af vådområder hvoraf nogle er eksemplificerede i nedenstående faktaark				1.3.1. Kontrolleret dræning og opstemning af grøfter Kontrolleret dræning er med til at tilbageholde kvælstof i rodzonen. Tiltaget går ud på, at man i efterårs- og vinterperioden hvor det regner mere, mindsker afvandringsdybden på et drænet areal til f.eks. 50 cm under terrænen i stedet for den normale afvandringsdybde i 100-120 cm dybde (drænedybden). Herved tilbageholdes både vand og kvælstof. Se mere: https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/miljoetiltag/Sider/pl_virkemiddel_kontrolleretdraening.aspx (med input fra Orbicon/Jacob om grøfter) Ekstra deadline: 1/12	Forsinkelse af drænvand	Øger nitratsættning, Fosfor? Udbytte?
1.1.1. Etablering af vådområder i ådale ved restaurering af vandløb (Klassisk vådområde v. genslygning af vandløb og midlertidige oversvømmelser) (Ny overskrift? – eksempel fra Odense Å)			Forsinkelse af vandet	NP tilbageholdelse Øget biodiversitet? Øget kulstofbinding Rekreative interesser	1.3.2. Ændret jordbearbejdning på marker – afstrømningskoefficient	Ændrer infiltrationskapacitet	Påvirker afgrøder
1.1.2. Vådområder og naturlige ådale (Bygholm enge – Orbicon har lavet løsninger for Horsens Kommune. Kristina finder materiale)			Tilbageholdelse af vand	Tilbageholdelse af sediment og næringsstoffer	1.3.3. Ændring i dyrkningpraksis • Pløjning på langs kurver • Afværgegrøfter/diger • Græs i stiber på skråning • Træer på langs af kurver – biotopforbedringer	Overfladeafstrømning	Tilbageholdelse af sediment og næringsstoffer
1.1.3. Vandtilbageholdelse i ådale – Opmagasinerings af vand ved kontrolleret oversvømmelser af marker, enge og skove (Brendstrup-kilen) (Bygge dæmning ind i systemet)			Forsinker momentant vandløbsvand	Påvirker udnyttelsen	1.3.4. Valg af afgrøder – ændret afstrømningskoefficient (Perkulation) Ekstra deadline: 1/12	Ændrer fordampning og infiltration	Påvirker udbytte
1.1.4. Sænkning af vandstand i søer og reservoirs			Øget magasinerings-effekt	Påvirker skibstrafik Øger resuspension fra bund	1.4. Anden arealanvendelse		
1.1.5. Retentionsbassiner (Bliver også uddybet – Jacob Jacobsen/Orbicon har lavet beregninger for Holstebro)			Holder vand tilbage i lavninger i terrænen som smådamme	N-omsætning, sedimentation?	1.4.1. Skovrejsning	Øget fordampning	Øger biodiversitet ved løvskov! Rekreative interesser
1.2. Randzoner	Traditionelle randzoner har ikke ift. klimatilpasningstankegangen de store effekter. Randzoner kan imidlertid potentielt få en vandtilbageholdende effekt hvis de konstrueres lidt anderledes				1.5. Ændringer af vandløbsvedligeholdelse og dimensionering		
1.2.1. Intelligente randzoner/Fordeler render - De virker ved, at markdrænenes skæres over og vandet udløses i en grøft. Herefter siver vandet hen over randzonen, hvor træer og planter optager næringsstofferne. Se mere: https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/miljoetiltag/Sider/pl_virkemiddel_Intelligenterandzoner.aspx (Kommer også i uddybet version, eksempel deles i gruppen via Brian → Marianne)			Forsinkelse af drænvand	Øge P tilbageholdelse Mindsker N udvaskning Kulstofindlejring	1.5.1. Ændret grødeskæring evt. flere eksempler	Ændrer vandafledningsvejen i vandløb	Påvirker biodiversitet
					1.5.2. Ændrede dimensioner på vandløbs skikkelse – eks. dobbeltprofil (Elbæk, VFL og Agro kan vise steder med gode billeder af dobbeltprofil)	Ændrer vandafledningsvejen	Påvirker biodiversitet

Forretningen for landmanden?

- Centralt: Klimatilpasning skal kunne betale sig!
Ellers...
- Det kan være, hvis vi kan finde en win-win løsning, hvor også landmandes problemer håndteres
- Det kan også være ved, at der sker en betaling

ERSTATNINGSMODELLEN

I denne model modtager lodsejer et grundbeløb for at indgå i projektet og en aftale om, at der derudover ydes erstatning i de situationer, hvor der opstår skade.

UDBUDSMODELLEN

- En model, hvor landmænd bliver motiverede til at gå proaktivt ind og bidrage med klimatilpasningsløsninger.
- Model skal kunne honorere, at klimatilpasningsløsninger ofte ikke kan begrænses til den enkelte bedrift, da vand jo ikke kender ejendomsskel.

Udgangspunkt for udbudsmodellen

- At der er udpeget områder, hvor der er samfundsmæssige fordele ved, at der f.eks. er en vandtilbageholdelse på tidspunkter, hvor der er risiko for oversvømmelser
- At der er en række velbeskrevne virkemidler, man kan vælge imellem
- Landmændene byder ind med tiltag og giver et bud på, i hvor stor udstrækning man vil anvende de enkelte tiltag i området (potentialiet)
- Kan lægge forskellige kriterier ind for hvilke bud, man vil acceptere

Hovedpointer

- Vi taler om betaling for ”yderligere rådighed”
- Forskelligt, om man ser på **passive permanente** tiltag kontra **aktive** tiltag
- Svært at se separat på vandløb, når vi tænker klimatilpasning
- Problemstilling omk. nu og fremtid
- Problemstilling omkring at adskille ”snigende ændringer” og ”ekstremhændelser” fra hinanden

Vigtigt at have velbeskrevne virkemidler

- Vi har bilag med eksempler på mulige virkemidler
- Vigtigt, at vi har en form for effekt og økonomi på de enkelte tiltag
- Vi oplever, at det er meget forskelligt, hvilke virkemidler, der er relevante hvor!

Samspil til 2. generations vandplaner

- Klima tænkes ind i 2. vandplanperiode
- Erfaringer fra arbejde i Vandløbsforums gruppe 4 mv.
- Smørrebrødssedlen (virkemiddelkatalog)
- Vandråd
- ...

VANDFORVALTER

Mere er på vej på:

www.vandforvalter.dk

Dette projekt medfinansieres af "Grønt Udviklings- og Demonstrations Program, GUDP under Fødevareministeriet".

Finansieringskilder – vil påpege muligheder og udfordringer med de forskellige metoder

- Landdistriktsordningen
- Mulighed i vandløbslovens §24
- Muligheder i påpegede tiltag i anbefaling 21 i Natur og Landbrugskommissionen
- Krav om klimaplan på bedriftsniveau /skal håndtere eget vand?